

תיקוני תשובה כפרה וטהרה ביצר החיים

1. רמב"ם. הלכות תשובה, פרק ב' הלכה ב'.

"ומה היא התשובה? הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבן שלא יעשהו עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגוי וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגוי וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבנו".

2. אדמו"ר הזקן. אגרת התשובה, פרק א'.

"והנה מצוות התשובה מן התורה היא : עזיבת החטא בלבד, דהיינו שיגמור בליבו בלב שלם לבל ישוב עוד לכסלה למרוד במלכותו יתברך ולא יעבור עוד מצוות המלך חס ושלום הן במצוות עשה הן במצוות לא תעשה וזהו עיקר פירוש לשון תשובה, לשוב אל ה' בכל ליבו ובכל נפשו לעובדו ולשמור כל מצוותיו..."

3. מסכת חגיגה דף ה.

"א"ר חנינא בר פפא כל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו מיד שנאמר ולא יראוני הא יראוני מוחלין להם מיד"

4. מסכת קידושין דף מט.

"...על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו"

5. רמב"ם. הלכות תשובה, פרק א' הלכה ג'-ד'.

"בזמן הזה שאין בית המקדש קיים ואין לנו מזבח כפרה אין שם אלא תשובה התשובה מכפרת על כל העבירות אפילו רשע כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום דבר מרשעו שנאמר רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו ועצמו של יום הכפורים מכפר לשבים שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם.

אף על פי שהתשובה מכפרת על הכל ועצמו של יום הכפורים מכפר יש עבירות שהן מתכפרים לשעתן ויש עבירות שאין מתכפרים אלא לאחר זמן כיצד :

עבר אדם על מצוות עשה שאין בה כרת ועשה תשובה אינו זו משם עד שמוחלין לו ובאלו נאמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם וגוי עבר על מצוות לא תעשה שאין בה כרת ולא מיתת בית דין ועשה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר ובאלו נאמר כי ביום הזה יכפר עליכם עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה ויום הכפורים תולין ויסורין הבאין עליו גומרין לו הכפרה ולעולם אין מתכפר לו כפרה גמורה עד שיבואו עליו יסורין ובאלו נאמר ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם במה דברים אמורים בשלא חילל את השם בשעה שעבר אבל המחלל את השם אע"פ שעשה תשובה והגיע יום הכפורים והוא עומד בתשובתו ובאו עליו יסורין אינו מתכפר לו כפרה גמורה עד שימות אלא תשובה יום הכפורים ויסורין שלשתן תולין ומיתה מכפרת שנאמר ונגלה באזני ה' צבאות וגוי אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו"

6. רמב"ם. הלכות תשובה, פרק ד' הלכה ד'.

"המסתכל בעריות מעלה על דעתו שאין בכך כלום שהוא אומר וכי בעלתי או קרבתי אצלה, והוא אינו יודע שראיית העינים עון גדול שהיא גורמת לגופן של עריות שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"

7. ר' יוסף קארו. שולחן ערוך, אבן העזר, הלכות אישות סימן כג'.

סעיף א' – "אסור להוציא שכבת זרע לבטלה ועון זה חמור מכל עבירות שבתורה. לפיכך לא יהיה אדם דש מבפנים וזורה מבחוץ, ולא ישא קטנה שאינה ראויה לילד"

סעיף ב' – "אלו שמנאפים ביד ומוציאים שכבת זרע, לא די להם שאיסור גדול הוא, אלא שהעושה זה בנידוי הוא יושב ועליהם נאמר : ידיכם דמים מלאו (ישעיה א, טו) וכאלו הרג הנפש"

סעיף ג' – "אסור לאדם שיקשה עצמו לדעת או יביא עצמו לידי הרהור, אלא אם יבא לו הרהור יסיע לבו מדברי הבאי לדברי תורה שהיא אילת אהבים ויעלת חן (משלי ה, יט) לפיכך אסור לאדם לישן על ערפו ופניו למעלה, עד שיטה מעט שלא יבא לידי קישוי. ולא יסתכל בבהמה וחיה ועוף בשעה שמזדקקין וזכר לנקבה. ומותר למרביעי בהמה להכניס כמכחול בשפופרת, מפני שהם עסוקים במלאכתם לא יבואו לידי הרהור"

סעיף ד' – "אסור לאדם שאינו נשוי לשלוח ידיו במבושיו, כדי שלא יבא לידי הרהור. ואפילו מתחת טבורו לא יכניס ידו, שמא יבא לידי הרהור. ואם השתין מים, לא יאחוז באמה וישתין; ואם היה נשוי מותר. ובין נשוי ובין שאינו נשוי לא יושיט ידו לאמה כלל, אלא בשעה שהוא צריך לנקביו"

8. מסכת סנהדרין דף לו.

"דין ארבע מיתות לא בטלו. מי שנתחייב סקילה - או נופל מן הגג, או חיה דורסתו. מי שנתחייב שריפה - או נופל בדליקה, או נחש מכישו. מי שנתחייב הריגה - או נמסר למלכות, או ליסטין באין עליו. מי שנתחייב חנק - או טובע בנהר, או מת בסרוכני (אסכרה-בגרון, חנק)"

9. ר' נחמן מברסלב. שיחות הר"ן עא'.

"על כל עברות שבעולם מועיל תשובה, ואפילו על העוון החמור שבתורה שהוא מי שהוציא זרע לבטלה במזיד, חס ושלו, או כל מיני פגם הברית החמורים, חס ושלו, על הכל מועיל התשובה. ואין כוונת הזוהר הקדוש כפשוטו. כי באמת אין לך דבר שעומד בפני התשובה כמו שאמרו רבותינו, זיכרוןם לברכה"

10. הראי"ה קוק. עולת ראי"ה, חלק ב' עמ' שני'.

"מה שחטאתי לפניך מרק ברחמיך הרבים אבל לא עי"י ייסורים וחולאים רבים - אע"פ שיפה הוא לנו דלירתח רחמנא עלן ועי"י יסורים נהי' טהורים וגדולים במעלה, אבל באמת כל חלוקי כפרה, שאמרו שיש בהם שצריכים יסורים, הם דוקא בתשובה מראה שהזדונות נעשו כשגגות וצריכים כפרה, אך במי ששב מאהבה, שזדונות נעשו כזכויות, נראה שאין צריך יסורים. ובה ניחא מש"כ הפוסקים דתי"ח א"צ סיגופים, דהיינו משום שא"א לזכות לאהבת ד' ית' כ"א עי"י התורה, וכמש"כ בספרי ואהבת את ד"א, כיצד והיו הדברים האלה וכו', ע"ז אנו מבקשים שיזכנו השי"ת לתשובה מאהבה, שלא נצטרך ליסורים וחליים רעים ב"מ. וא"כ המתפלל אל יוצרו ית' שיעביר חטאיו בלא יסורים אינו כ"א שמתפלל שיזכה ד' ית' לתשובה מאהבה, והדבר העיקרי שבתפילתו הוא ההתרוממות הגדולה שיזכה לאהבת ד', ובתורת טפל הוא מה שלא יהיו לו יסורים."

11. מדרש ויקרא רבה כה, א.

"רב הונא אמר אם נכשל אדם בעבירה חייב מיתה בידי שמים מה יעשה ויחיה אם היה למוד לקרות דף אחד קורא שני דפים ואם היה למוד לשנות פרק אחד ישנה שנים. ואם אינו למוד לקרות ולשנות מה יעשה ויחיה ילך ויעשה פרנס על הצבור וגבאי של צדקה והוא חי... שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה"

12. ר' אלעזר אקרי. ספר חרדים, פרק ג'.

"כל מה שתמצא בדברי הראשונים שצריך לעשות על עוונות סיגופים וייסורים קשים וגלגולי שלג וכו' אינו אלא למי שאין עמלו בתורה, אבל מי שתורתו אומנותו, עמל התורה הוא במקום סיגופים"

13. הרב שריה דבליצקי. קונטרס 'בריתי שלום'.

"אף דרבנו האר"י קיבל מפי אליהו ז"ל להתענות אודות פד' תעניות הנה לעומתו מצאנו בדברי שאר רבותינו הראשונים ורבנו הגר"א עצות מועילות תמורת התעניות, והן כמה-הפדיון, מניעת המותרות במאכל ומניעת הדיבור. אמנם עיקר הכל הוא ההתמדה בלימוד התורה... כשעוסק בתורה אין צריך לדאוג כלל כי התורה מצלת מן המיתה" (דברי הגר"א הללו מובאים להלכה במ"ב (או"ח תקע"א ס"ק ב')

14. בעש"ט. קונטרס 'מאירת עיניים'

"מקודם הריב"ש היה אופן העבודה על ידי סיגופים ביותר, מפני שבכלל היה מאיר מבחינת התיקון דתוהו ביותר, ועל ידי התגלות נשמת הבעש"ט התחיל להעיר הארה מבחינת התיקון ביותר ולא נצרף לסיגופים כל כך, והעבודה באופן אחר נעלה בהמשכת חסדים יותר.

שאלו לבעש"ט מהו עיקר העבודה שחדש מר, הלא אנו יודעים ואבותינו סיפרו לנו שבימים הקדמונים היו אנשי המעשה מתענים משבת לשבת ואתם בטלתם את הדבר הזה, ואמרתם שכל אדם שהוא מתענה הרבה עתיד לתת את הדין שנקרא חוטא שמענה את נפשו, על כן הגידו לנו מהו עיקר העבודה, והשיב להם הבעש"ט, אני באתי לעולם הזה להראות דרך אחר והוא שיראה האדם להמשיך על עצמו שלושה דברים הללו, היינו אהבת ה' ואהבת ישראל ואהבת התורה, ואין צריך לעשות סיגופים, כך סיפר הרב הקדוש, ר' ברוך ממעזיבו בשם זקנו הבעש"ט"

15. ר' חיים מולוז'ין. נפש החיים, שער ד' פרק לא-לב'.

"שעל ידי עסק התורה כראוי הוא מעורר שורשה העליון להאציל ולהשפיע שפעת אור עליון על העולמות כולם. ורשפיה רשפי אש שלהבת נורא לגרש ולכלות כל הטומאות והזוהמות שגרם במעשיו בכל העולמות. להתקדש ולהאיר עוד בקדושה העליונה להתקשר יחד אחד בחברו וכל הפגמים מתמלאים וכל הקלקולים נתקנים וכל ההריסות מתבנים"

16. הרב יהושע שפירא, אשיב ממצלות, עמ' 101.

"ממורנו הרב יעקב אריאל שליט"א שמעתי שבימינו צריך להפריד בין סוגית קדושת הברית לבין שאר ענייני עבודת ה'. אסור שמידת הצלחתו של אדם בהתמודדות עם יצרו תהיה עבורו מבחן לשאר ענייני הקדושה שבהם הוא עסוק ולמידת קרבתו אל ה'. אל לו לפקפק בכנות תפילתו ותורתו, וודאי שלא להימנע מהם, גם אם הוא נגוע בחטאים בענייני הברית. טעם הדבר הוא שהפריצות שוטפת בימינו בלא מעצור ועל כן היא יוצרת התמודדות בתחום זה בסדרי גודל שאינם דומים לדורות אחרים מה שאין כן בשאר ענייני תורה ומצוות"

17. הרב החלבן, טללי חיים, הקיצו רננו עמ' רד'.

"חובה גמורה על האדם לשמור עצמו מכל פגמי התאוה ובייחוד מתאוות העריות, לשמור עניו וקדושת מחשבתו ולשמור פיו ולשונו מדבר רע על שום נברא כי בלי טהרה זו לא יוכל לעלות כלל במעלות הקודש. מכל מקום, מכח הכשר הנשמות של דורנו לדעת של גדלות, נמצא שדרך העלייה בדורנו צריכה לבוא במקביל והיינו שבד בבד עם עבודתו בתיקון התאוה והיצרים יהיה מרום עצמו בדיבורי גדלות ואורה המעודדים את הנשמה ומחזקים את תעופתה ויעלה הדבר גם לחיזוק כח המאבק ביצר התאוה לעלות בחשק ובמרץ במעלות הקודש העליונות... אמנם צריך לשמור עצמו שלא תזוח דעתו עליו אך ידע להוקיר את רגשי הקודש ושאיפות הדבקות המתעוררים בו ולא יזלול בהם מחמת פגמיו בתחומים הבסיסיים יותר, כי זהו טבע דורנו שמעורבבים בו גדלות וקטנות יחדיו"